

Emäsalon saaren kehittämissuunnitelma 2001

Julkaisija:
Föreningen Emsalö Byaråd r.f.
Emäsalon Kyläyhdistys r.y.

Sisällysluettelo

1 Saariston kehittämissuunnitelman tavoitteet	3
2 Emäsalon historia lyhyesti	3
3 Ajankohtaista Emäsalon saaresta	5
3.1 Saaren koko ja luonnonolosuhteet	5
3.2 Asukkaat ja asutus	5
3.3 Saaren palvelut	5
4 Yhdistykset	6
5 Yritykset	7
6 Yleiskaava	7
7 Kyselytutkimuksen toteutus	8
8 Vastanneiden taustatiedot	8
8.1 Sukupuoli- ja ikäjakauma	8
-Taulukko 8.1 Kyselyyn vastanneiden sukupuoli- ja ikäjakauma	9
8.2 Kieli	9
9 Vakituiset asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat	9
-Taulukko 9.1 Vakituisten asukkaiden talouksien koot	9
-Taulukko 9.2 Vapaa-ajan asukkaiden kotikunnat	10
-Taulukko 9.3 Vapaa-ajan asunnoissa aikansa viettävien asukkaiden määrä.	10
-Taulukko 9.4 Vapaa-ajan asukkaiden yhteenlaskettu oleskeluaika asunnossa vuosittain.	10
-Taulukko 9.5 Vapaa-ajan asuntojen käyttö muulloin kuin kesällä	11
10 Palvelut	11
-Taulukko 10.1 Paikallisten palveluiden tai tuotteiden käyttö Emäsalossa	13
10.1 Palveluja koskevia toivomuksia	14
10.2 Kulkuyhteydet	15
-Taulukko 10.2 Emäsalo-Porvoo-Emäsalo linja-autovuorojen käyttö	15
-Taulukko 10.3 Tarve useampiin linja-autovuroihin Emäsalo-Porvoo- Emäsalo	15

10.3 Palveluja vakituksille asukkaille	16
-Taulukko 10.4 Nykyinen vanhustenhuollontarve	16
-Taulukko 10.5 Vakituisten asukkaiden kiinnostus Pentinkylään mahdollisesti perustettavaa palvelukotia kohtaan seuraavien vuosien aikana.	16
11 Vapaa-ajan toimintoja ja tapahtumia	17
- Taulukko 11.1 Osallistuminen vapaa-ajan harrastuksiin ja tapahtumiin viime vuosien aikana	17
11.1 Toivomuksia koskien vapaa-ajantoimintaa ja tapahtumia	18
Taulukko 11.2 Vakituisten asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden mielipiteitä Spakisin navetan käyttötarkoituksesta	19
12 Tulevaisuudensuunnitelmia	21
-Taulukko 12.1 Vapaa-ajan asukkaiden toiveet rakentaa kesä-asunto vuoden ympäri asuttavaksi	21
-Taulukko 12.2 Vapaa-ajan asukkaiden aikeet muuttaa vakituisesti asumaan Emäsaloon	21
-Taulukko 12.3 Suunniteltu ajankohta Emäsaloon muuttamiselle	21
12.1 Etätyö	21
-Taulukko 12.4 Etätyötä tekevien talouksien määrä	22
-Taulukko 12.5 Etätyöntekoon lähivuosina aikovat	22
13 Toiveita koskien Emäsalon tulevaa kehitystä	22
14 Vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien jäsentely	23
15 Yhteenveto	24

1 Saariston kehittämissuunnitelman tavoitteet

Saariston kehittämissuunnitelman tavoitteena on kartoittaa mihin suuntaan Emäsalon asukkaat haluavat saarta kehitettävän. Tarkoituksena on arvioida saaren nykytilaa kaikkine ongelmineen ja mahdollisuuksineen, esittää ehdotuksia saaren kehittämiseksi sekä tuoda esiin kyläläisten päätöksentekijöille esittämiä toivomuksia. Kehityssuunnitelmaa voidaan käyttää hyödyksi haettaessa rahoitusta erilaisille saarta hyödyttävälle hankkeille. Esimerkiksi yksityishenkilöiden, elinkeinonharjoittajien, järjestöjen sekä yritysten on mahdollista hakea rahoitusta omille projekteilleen käyttäen pohjana saariston kehityssuunnitelman yksittäisiä ohjelmakohtia.

Saariston kehityssuunnitelma perustuu **Helsingin yliopiston Svenska social- och kommunalhögskolanin Emäsalon kyläyhdistyksen** toimeksiannosta tekemään selvitykseen. Selvityksessä kartoitettiin myös kyläläisten toivomuksia koskien saaren tulevaa kehitystä. Selvitys on toteutettu kyselytutkimuksena keväällä 2001. Emäsalon ja Hakasalon vakituisille asukkaille sekä vapaa-ajan asunnon omistaville lähetettiin yhteensä 564 kyselylomaketta. Lähetetyistä lomakkeista palautettiin noin 400, eli 71 prosenttia.

Lisäksi kehityssuunnitelmassa on otettu huomioon Midgårdissa talvella 2000 järjestetyssä ja runsaasti osallistujia saaneessa saaristokokouksessa ja haastatteluissa esille tulleita mielipiteitä, ideoita ja toivomuksia.

Suunnitelmassa ei ole asetettu tärkeysjärjestykseen erilaisia projekteja tai toiveita. Suunnitelman tarkoituksena on ainoastaan tuoda esille erilaisia saaren kehittämismahdollisuuksia.

Svenska Kulturfonden sekä **Itä-Uudenmaan seura** ovat myöntäneet tukea Emäsalon kyläyhdistykselle (Emsalö byaråd r.f. – Emäsalon kyläyhdistys ry.) kehityssuunnitelman toteuttamiseksi. Kyläyhdistys on myös itse osallistunut rahoitukseen. Projektikoordinaattori **Bo Sederquist** sekä **Bo Jakobsson, Kim Colliander ja Christer Nyström** ovat vaikuttaneet hankkeen toteutumiseen suurella talkootyöpanoksellaan. Valtiotieteiden kandidaatti **Petra Ingo** on tehnyt selvityksen ”**Asua ja viihtyä Emäsalossa 2001**” Svenska social- och kommunalhögskolanin tutkimusjohtaja **Erland Eklundin** sekä lehtori **Christian Starckin** opastuksella. Bo Sederquist on kirjoittanut luvut 1-6 sekä 14 ja Petra Ingo luvut 7-13 sekä 15.

2 Emäsalon historia lyhyesti

Emäsalon historiasta on jo kirjoitettu paljon osana Porvoon ja Uudenmaan historiaa, joten tässä esitetään ainoastaan muutama rivi historiallista perustietoa. Tiedot on lainattu Emäsalon kansallisseuran julkaisemasta kirjasta ”**Emsalöboken, del 1**”.

Emäsalon nimen uskotaan juontuvan joko sanasta emä tai äimä(neula). Saaren ruotsinkielinen nimi Emsalö lienee suomenkielinen lainasana.

Saarelle alkoi muodostua kylää 1240- ja 1530- lukujen välisenä aikana. Ensimmäiset asukkaat elättivät itsensä maanviljelyllä ja karjanhoidolla, joten asuinpaikoiksi

valittiin alueita, jotka sopivat parhaiten tähän tarkoitukseen. Metsästyks ja kalastus olivat tärkeitä sivuelinkeinoja.

Porvoosta muodostui varhaisessa vaiheessa Itä- Uudenmaan keskus. Kaupunkiin kuljettiin meriteitse Emäsalon kummaltakin puolelta, ja saari alkoi täyttyä kauppaa harjoittavista ihmisistä kauppiasta tuottajiin. Asutus keskittyi ensisijaisesti saaren itäiselle puolelle sekä Vaarlahden ympärille, missä maaperä soveltui läntistä puolta paremmin maanviljelyyn ja karjanhoitoon.

Emäsaloon muodostui hiljalleen neljä kylää: Emäsalon kylä, Orrenkylä, Pentinkylä ja Vaarlahdi. Hakasalo päätettiin liittää 1570- luvulla Boen maatalaan emäsalolaisten maanviljelijöiden valituksista huolimatta. Hakasalo on siitä lähtien ollut itsenäinen kylä, nykyiseltä nimeltään Boenkylä.

1600- luvun lopulla saarella asui 54 henkilöä. Vuonna 1766 asukkaita oli 150 ja vuonna 1808 Emäsalossa ja Hakasalossa asui jo 181 henkilöä.

Toistuvat sodat ja kurjuus ovat koetelleet myös emäsalolaisia. Saarella käytiin muun muassa venäläisten ja ruotsalaisten välisiä taisteluja. Myös sisäiset riidat koskien maanomistusta sekä oikeutta metsästykseseen ja kalastukseen ovat häirinneet emäsalolaisten jokapäiväistä elämää.

Pienempien tilojen toimeentulomahdollisuudet olivat huonot, mutta ympäristön tarjoamia resursseja osattiin hyödyntää hyvin. Kalastus ja siihen liittyvä kauppa sekä hylkeenpyynti ja puunmyynti olivat tärkeitä tulonlähteitä. Saaren tuotteita vietiin purjeveneillä sekä Hansakaupunki Revaliin että Suomen ja Ruotsin rannikkokaupunkeihin. Tämän johdosta saarella ryhdyttiin rakentamaan veneitä.

1800-luvun loppuun asti Emäsalon pääasiallinen elinkeino oli maanviljely kalastaminen sivutoimena. Purjehtimisen ja viestintämahdollisuuksien kehitys vilkastutti yhteyksiä muiden paikkakuntien kanssa. Vuosisadan vaihteessa saarelle rakennettiin ensimmäinen tie. Posti alkoi toimia vuonna 1901 ja puhelin pari vuotta myöhemmin. Emäsalo hyötyi Porvoon ja Helsingin välisestä höyrylaivaliikenteestä ja vuosisadan vaihteessa Kuggsundetiin rakennettiin satama, joka oli aluksi yksityinen. Myöhemmin Emäsalon rannoille on rakennettu lukuisia satamia liikenteen muuttuessa säännöllisemmäksi. Samoihin aikoihin paikalliset asukkaat keksivät uuden tulonlähteen: he alkoivat vuokrata mökkejään kaupunkien herrasväelle ja asuivat itse sillä välin erilaisissa ulkorakennuksissa. Kuggsundetin ja Tolkislandetin välille 1920-luvulla rakennettu maantieyhteys helpotti jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden liikkumista Porvooseen.

Kuggsundetin poikki kulkevaa lossia suunniteltiin jo 1924, mutta hanke jäi toteutumatta koska projektille ei myönnetty valtiollista tukea. 1951 käynnistynyt lossiliikenne muutti liikenneyhteyksiä radikaalisti. Jo aiemmin alkanut vapaa-ajan asukkaiden tulo Emäsaloön muuttui virraksi kun saareen alkoi päästä autolla ja linja-autolla. Lossiliikenne lakkautettiin 1992 Kuggsundetiin rakennetun sillan valmistuttua.

3 Ajankohtaista Emäsalon saaresta

3.1 Saaren koko ja luonnonolosuhteet

Emäsalon saaren alue on noin 3440 hehtaarin kokoinen. Rantalinjaa saarella on yhteensä noin 84 km. Saarella on yhteensä viisi kylää: **Emäsalon kylä** (noin 450 ha), **Orrenkylä** (noin 669 ha), **Pentinkylä** (noin 790 ha), **Vaarlahti** (noin 1280 ha) ja **Boenkylä/Hakasalo** (noin 260 ha).

Emäsalossa on melko vähän viljeltävää maata ja maanviljelyllä itsensä elättävät asuvat yleensä joko saaren itäisellä puolella tai läntisen puolen muutamassa lahdenpoukamassa. Vapaa-ajan asutusta on sekä saaren hedelmällisellä itäisellä että kallioisen karulla läntisellä puolella. Saaren keskiosassa on metsiä ja kallioalueita sekä joitakin suurempia soita.

3.2 Asukkaat ja asutus

Vuonna 2000 Emäsalossa asui vuoden ympäri 366 henkilöä ja noin 1500 vapaa-ajan asukasta pääasiassa kesäisin. Vakituista asukkaista 64 prosenttia on ruotsinkielisiä, vapaa-ajan asukkaiden ruotsinkielisen enemmistön osuus on jonkin verran pienempi. Vakituista asukkaista alle 20 prosenttia oli joko alle 15-vuotiaita (63 henkilöä) tai yli 65-vuotiaita (74 henkilöä).

Saarella on 151 vakituisten asukkaiden taloutta ja 520 vapaa-ajan asuntoa, joista 450 sijaitsee rannalla. Vakituista asukkaista 54 prosenttia on työelämän ulkopuolella (lapset, opiskelijat, eläkeläiset tms.) ja yhdeksän prosenttia työkykyisistä ihmisistä on työttöminä.

Vakituinen asutus keskittyy saaren itäiseen osaan sekä Pentinkylän, Orrenkylän ja Emäsalon keskustaan ja Vaarlahteen. Vapaa-ajan asutusta on eniten saaren rannoilla, kaukana kylien keskustoista. Kylien keskustoissa sijaitsee arvokkaita rakennuskokonaisuuksia, joista osa on peräisin 1700-luvulta. Varsinkin Pentinkylän kyläkokonaisuutta pidetään erityisen arvokkaana.

3.3 Saaren palvelut

Emäsalossa on **kyläkauppa**, jonka yhteydessä pidetään kesäkahvilaa. Kauppias hoitaa asiamiespostia sekä toimittaa tarvittaessa ruokatarvikkeita ihmisten koteihin. **Kauppa-auto** kulkee saaren pohjoisosiin Orrenkylään saakka.

Saarella toimii myös **majoituspalvelu, venepalvelu, saha, airotehdas, kaivinkonepalvelu, puuseppä, sähkömies, valvontapalvelu, taksi, ammattikalastajien kalanmyynti** sekä **kalastus- ja luonnonmatkailuyritys**. Palveluita tarjoavat myös esim. **kirjastoauto, kukkapuutarha, kappeli ja Emäsalon vapaapalokunta**. Kuggsundetissa toimii kesäisin **huoltoasema** ja sen yhteydessä **kioski**. Tämän lisäksi saarella asuu **käsityöläisiä** ja muita **taiteilijoita**. Porvoon keskustaan kulkee päivittäin muutama linja-autovuoro. Porvoon kaupunki omistaa **urheilukentän**, jota ylläpidetään talkootyövoimin. Yhdistykset ja yksityishenkilöt ovat hankkineet urheiluvälineitä kentälle.

4 Yhdistykset

Emäsalon Allmogeförening r.f.

Emäsalon Allmogeförening on saaren suurin ja vanhin yhdistys. Seura perustettiin 1894 ja jäseniä sillä on nykyään noin 300. Allmogeföreningen omistaa nuorisotalon, **Midgårdin**, joka rakennettiin vuonna 1902. Tontti on saatu lahjoituksena paikallisilta maanomistajilta ja talo on rakennettu talkootyövoimin saaren maanviljelijöiden lahjoittamista puista. Rakennuksessa on aikaisemmin toiminut kyläkoulu, mutta nykyään Midgårdin tiloja käytetään perinteiseen tapaan erilaisia tapahtumia järjestettäessä, kokoontumispaikkana, juhliin, häihin, kokouksiin jne. Viime vuosien aikana talossa on toiminut mm. kyläyhdistyksen järjestämä koululaisille suunnattu iltapäiväkerho. Tiloissa on myös järjestetty erilaisia kursseja. Allmogeförening omistaa upean kokoelman paikkakuntalaisia kansanesineitä.

Föreningen Emsalö Byaråd r.f. Emäsalon kyläyhdistys r.y.

Emäsalon kyläyhdistys perustettiin vuonna 1996 Porvoon kaupungin ja Porvoon maakunnan yhdistymissuunnitelmien yhteydessä. Yhdistys yrittää toimia yhteyslinkkinä saaren asukkaiden sekä kunnan ja kaupungin päätöksentekijöiden välillä. Päämääränä on lisätä saaren viihtyisyyttä ja yhteisöllisyyttä sekä parantaa saaren palvelutarjontaa. Kaksikieliseen yhdistykseen kuuluu noin 180 jäsentä. Yhdistys on ottanut kantaa erilaisiin saarta koskeviin ajankohtaisiin kysymyksiin liittyen esimerkiksi yleiskaavoitukseen, teiden nimiin, jätteenkäsittelyyn ja teiden valaistukseen. Kahden ja puolen viime vuoden aikana yhdistys on pitänyt iltapäiväkerhoa koululaisille. Kyläyhdistys julkaisee vuosittain palvelukalenterin sekä paikallisen infolehtisen, **Emsalöbladetin**.

Emsalö Marthaförbund r.f. (Emäsalon Marttaseura)

Emäsalon Marttaseura perustettiin 1916. Seuralla on noin 50 jäsentä ja se toimii kotitalouteen liittyvien teemojen parissa.

Emsalö FBK (Emäsalon VPK)

Emäsalon vapaapalokunta perustettiin jo 1911 Emäsalon Allmogeföreningin piirissä käytyjen keskustelujen johdosta. Vapaapalokunnalla on oma varasto ja oma paloauto varustuksineen. Vapaapalokuntaan kuuluu noin 60 jäsentä. VPK:n toiminta on säännöllistä ja se on viime aikoina osallistunut tulipalojen sammuttamiseen. Emäsalon VPK, joka on oltu aikeissa lakkauttaa, on saarella korvaamaton muun muassa nopean reagointinsa ja hyvän paikallistietonsa ansiosta.

Emsalö kapellförening r.f. (Emäsalon kappeliseura)

Kappeliseura perustettiin vuonna 1932. Porvoon piispa vihki kappelin 1955. Kappelissa järjestetään jumalanpalveluksia, kastajaisia sekä vihkimisiä.

Emsalö jaktföreningen r.f. (Emäsalon metsästysseura)

Emäsalon omassa metsästysseurassa on erilliset osastot hirvenmetsästykselle ja muulle riistalle.

5 Yritykset

Alueella ei ole varsinaisia suuryrityksiä, vaan suurin osa yrityksistä on yhden tai kaksi ihmistä elättäviä perheyrityksiä. Saarella on myös, kuten kohdassa 3.3 mainittiin, eri alojen ammatinharjoittajia ja asiantuntijoita.

Suuremmista yrityksistä voi mainita **Raul Hellberg Oy:n**, jonka toimialaan kuuluu pyörien kokoaminen. Yrityksessä on töissä kahdeksan palkattua työntekijää, joista kukaan ei kuitenkaan asu saarella. Tuotantohalli oli aikaisemmin sähköalalla toimivan Ensto -yrityksen omistuksessa, mutta senkään palkkalistoilla ei ollut emäsalolaisia.

Emäsalon Tourist Center AB tarjoaa majoituspalveluja motellirakennuksessa. Rakennuksessa on uima-allas ja sauna. Tilaa löytyy myös asuntovaunuille ja veneille. Yrityksen palkkalistoilla on ensisijaisesti perheenjäseniä.

Englundin lähikauppa on Emäsalon ainoa kauppa ja sillä on siksi suuri merkitys alueen hyvinvoinnin edistäjänä. Lähikaupan yhteydessä toimii kesäkahvila, tuotteiden kotiinkuljetuspalvelu ja asiamesposti. Kesäisin kauppaan palkataan emäsalolaisia koululaisia tai opiskelijoita kesätöihin. Talvella kaupassa on töissä yksi osa-aikainen työntekijä.

Emsalö Båtupplag Ab rakentaa, talvisäilöo, huoltaa ja korjaa veneitä. Yritys palkkaa neljä kokopäiväistä työntekijää paikkakunnalta sekä tarvittaessa osa-aikaisia työntekijöitä.

6 Yleiskaava

Paineet lisärakentamiselle ovat voimistuneet siltayhteyksien valmistuttua Emäsaloon 1992, jonka johdosta vapaa-ajan asuntojen ja vakituisten asuntojen määrä on kasvanut. Yleiskaavaan kuuluu pääasiassa seuraavat alueet:

- asuminen
- elinkeinonharjoittaminen, kuten teollisuus, kaupankäynti, palvelutoiminta sekä maa- ja metsätalous
- virkistys
- liikenne, vesi ja muut yleiset tarpeet

Emäsalon ja Hakasalon yleiskaava on osa Life96 ympäristöprojektia, jossa kartoitetaan Suomenlahden rannikkoalueita. Ohjelma käynnistyi 1997 ja hanketta käsiteltiin kaavoituslautakunnassa joulukuussa 1998 ja maaliskuussa 1999. Porvoon kaupunginvaltuusto hyväksyi Emäsaloa ja Hakasaloa koskevan suunnitelman 25.10.1999. Uudenmaan ympäristökeskus vahvisti päätöksen 14.5.2001.

Yleiskaava herätti keskustelua paikallisen väestön keskuudessa kuten Svenska social- och kommunalhögskolanin tekemässä kyselytutkimuksessakin käy ilmi. Suurin erimielisyys koskee rakennuslupien rajoituksia ja mahdollisuutta muuttaa vapaa-ajan asunto vuoden ympäri asuttavaksi. Erityisesti moni Emäsalon länsiosissa asuva on kokenut tulleen kohdelluksi epäoikeudenmukaisesti. Moni on myös ihmetellyt vapaa-ajan asukkaita koskevia ankarampia likavedenkäsittelysääntöjä. Päätökset eivät vastaa Saaristovaltuuskunnan suosituksia siitä, että kesäasunnot tulisi olla mahdollista muuttaa ympärivuotta asuttaviksi.

7 Kyselytutkimuksen toteutus

Emäsälolaisille ja hakasalolaisille talouksille lähetettiin maaliskuun 2001 alussa yhteensä 560 kyselylomaketta, joista noin 180 suunnattiin saarella vakituisesti asuville ja 380 vapaa-ajan asukkaille. Vakituksille ja vapaa-ajan asukkaille suunnatut lomakkeet erosivat hieman toisistaan, mutta keskeiset toimitoihin ja palveluiden tarpeisiin liittyneet kysymykset olivat samat. Lomakkeen kysymykset suunnattiin koko taloudelle, siten että yksi henkilö vastasi kysymyksiin koko talouden edustajana.

Vakituisten asukkaiden osoitteet saatiin **väestörekisterikeskuksesta** ja vapaa-ajan asukkaiden yhteystiedot vapaa-ajanasuntojen omistusrekisteristä. Kyselylomakkeet suunnattiin kotitalouden vanhimmalle henkilölle ja lähetettiin väestörekisteristä saaduista tiedoista riippuen joko suomen- tai ruotsinkielisenä saatekirjeen kera.

Huhtikuun 2001 alussa kaikille vastaamatta jättäneille lähetettiin muistutuskirje. Muistutuskirjeen lähettämisen jälkeen vastausprosentti kohosi noin 71 prosenttiin. Osa kyselylomakkeista palautettiin tyhjänä, koska kyseinen talous ei enää omistanut asuntoa tai viettänyt aikaa Emäsälössä.

8 Vastanneiden taustatiedot

8.1 Sukupuoli- ja ikäjakauma

Kyselyyn vastasi 399 henkilöä, joista 57 prosenttia on miehiä ja 43 prosenttia naisia. Vakituksista asukkaista suurin osa vastanneista on naisia, vapaa-ajan asukkaiden lomakkeisiin vastasivat useammin miehet.

Kyselyyn vastanneiden vakituisten asukkaiden keski-ikä on 60 ja vapaa-ajan asukkaiden 59. Suurin osa vastanneista on 45-65-vuotiaita.

Taulukko 8.1 Kyselyyn vastanneiden sukupuoli- ja ikäjakauma

Ikä	Vakituiset asukkaat		Vapaa-ajan asukkaat	
	Nainen	Mies	Nainen	Mies
20-29	-	1	1	2
30-39	6	7	6	12
40-49	16	15	9	25
50-59	27	19	10	55
60-69	31	18	8	24
70-79	21	10	17	17
80-89	8	2	9	9
90-	1	1	1	-
Yhteensä	110	73	61	154

8.2 Kieli

Kyselyyn vastanneista 58 prosenttia vastasi kysymyksiin ruotsin kielellä ja 42 prosenttia suomen kielellä. Vakituista asukkaista 66 prosenttia vastasi kysymyksiin ruotsin kielellä ja 34 prosenttia suomen kielellä. Luvut vastaavat hyvin tilastokeskuksen tuloksia, minkä mukaan 64 prosenttia Emäsalossa asuvista on ruotsinkielisiä. Vapaa-ajan asukkaista 54 prosenttia vastasi ruotsin kielellä ja 46 prosenttia suomen kielellä. Nämä luvut eivät välttämättä vastaa vapaa-ajan asukkaiden kielellistä jakaumaa.

9 Vakituiset asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat

Kyselyyn vastanneista 399 henkilöstä 134 asuu Emäsalossa tai Hakasalossa vakituisesti. Vapaa-ajan asukkaita vastanneista oli 265. Vakituisesti asuvista 77 prosenttia elää yhden tai kahden hengen talouksissa. Noin 21 prosenttia vastanneista oli kolmen tai neljän hengen talouksia.

Taulukko 9.1 Vakituisten asukkaiden talouksien koot

Talouden jäsenet	Taloudet	Prosenttia
1	48	35,8
2	55	41,0
3	13	9,7
4	15	11,2
5+	3	2,1
Yhteensä	134	100,0

Suurin osa vapaa-ajan asukkaista on kotoisin pääkaupunkiseudulta tai Itä-Uudeltamaalta. Vapaa-ajan asukkaista 46 prosenttia on kotoisin Helsingistä ja noin neljäsosa Porvoosta. Espoosta kotoisin olevia on 7 prosenttia sekä Kauniaisista, Sipoosta ja Vantaalta kotoisin olevia on jokaisesta 3 prosenttia.

Taulukko 9.2 *Vapaa-ajan asukkaiden kotikunnat*

Kotikunta	Taloudet	Prosenttia
Helsinki	122	46,4
Porvoo	69	25,9
Espoo	18	6,8
Kauniainen	9	3,4
Sipoo	9	3,4
Vantaa	9	3,4
Muut	26	9,9
Yhteensä	236	100,0

Taulukko 9.3 *Vapaa-ajan asunnossa aikaansa viettävien asukkaiden määrä*

Talouden jäsenet	Jäsenet	Prosenttia
0	2	0,8
1	21	8,0
2	111	42,4
3	40	15,3
4	42	16,0
5	23	8,8
6	11	4,2
7	2	0,8
8	9	3,4

Vapaa-ajan asukkaista 42 prosenttia ilmoitti viettävänsä eniten aikaa vapaa-ajan asunnossaan yhdessä yhden muun henkilön kanssa. Kolmisin tai nelisin vapaa-ajan asunnossa aikaansa viettäviä oli kyselyn mukaan 31 prosenttia.

Taulukko 9.4 *Vapaa-ajan asukkaiden yhteenlaskettu oleskeluaika vapaa-ajan asunnossa vuosittain*

Oleskeluaika	Taloudet	Prosenttia
Korkeintaan kuukausi	39	14,8
2-3 kuukautta	111	42,0
4-5 kuukautta	82	31,1
6-11 kuukautta	27	10,2
Vuoden ympäri	5	1,9
Yhteensä	264	100,0

Taulukko 9.5 Vapaa-ajan asuntojen käyttö muulloin kuin kesällä

Oleskelu kesäsesongin ulkopuolella	Taloudet	Prosentti
Ei yleensä	69	26,3
1-4 kertaa/vuosi	59	22,5
5-10 kertaa/vuosi	43	16,4
11-20 kertaa/vuosi	37	14,1
Lähes viikoittain	52	19,8
Yhteensä	262	100,0

Emäsalon vapaa-ajan asunnot ovat yleensä käytössä suhteellisen pitkän ajan vuodesta. Vapaa-ajan asunto on monille niin kutsuttu toinen asunto, jossa vietetään aikaa myös lomien ulkopuolella. Jopa 85 prosenttia vapaa-ajan asukkaista viettää vähintään kaksi kuukautta vuodesta vapaa-ajan asunnossaan. Vastanneista 73 prosenttia kertoi viettävänsä aikaa asunnossaan myös muulloin kuin kesällä ja yksi viidesosa oleskelee vapaa-ajan asunnossaan lähes viikoittain.

10 Palvelut

Sekä vakituiset että vapaa-ajan asukkaat käyttävät ahkerasti Pentinkylässä sijaitsevaa **lähikauppaa** ja sen yhteydessä toimivaa kahvilaa, asiamiespostia ja tavaroiden kotiinkuljetuspalvelua. Lähikauppaa pidetään myös sosiaalisessa mielessä tärkeänä. Vakituista asukkaista 87 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaista 84 prosenttia käyttää palveluita joskus tai usein. Vapaa-ajan asukkaiden kaupassa käynti keskittyy kesäaikaan ja viikonloppuihin. Porvoon Näsiin rakennettu ostoskeskus on muodostunut uudeksi uhkaksi lähikaupalle.

Postipalvelu, joka toimii lähikaupan yhteydessä, on vakituisten asukkaiden ahkerassa käytössä. Vakituista asukkaista 82 prosenttia käyttää postipalveluita joskus tai usein. Vapaa-ajan asukkaista 28 prosenttia käyttää postipalveluita joskus ja vain kuusi prosenttia usein.

Kauppa-auto liikennöi Emäsalon kaksi kertaa viikossa, mutta sitä käytetään melko vähän. Vakituista asukkaista 14 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaista 9 prosenttia käyttää kauppa-autoa joskus tai usein. Tämä saattaa osittain johtua siitä, että kauppa-auto liikennöi ainoastaan Emäsalon pohjoisosissa.

Porvoon kaupungin **kirjastoauto** kulkee Emäsalossa joka toinen viikko. Vakituista asukkaista 16 prosenttia käyttää kirjastoauton palveluita joskus tai usein, 61 prosenttia ei käytä niitä koskaan. Ainoastaan 5 prosenttia vapaa-ajan asukkaista käy kirjastoautolla joskus tai usein kun taas 84 prosenttia ei käytä kirjastoauton palveluita koskaan. Yhdessä lomakkeessa ehdotettiin järjestelmää muutettavan niin, että tilatut kirjat kannettaisiin kotiin postilaatikoihin jonka jälkeen ne voisi palauttaa esimerkiksi kyläkaupassa sijaitsevaan laatikkoon.

Emäsalossa, Kuggsundetin sillan liepeillä, sijaitsee **huoltoasema**, jonka yhteydessä toimii kioskki. Noin puolet sekä vakituista että vapaa-ajan asukkaista käyttää

huoltoasemaa ja kioskia usein tai joskus. Veneillä liikkujat kokevat ongelmaksi sataman mataluuden.

Emäsalossa on useita eri **venehuoltoyrittäjiä**. Yksi neljäsosa vakituisista asukkaista sanoo käyttävänsä palveluita joskus tai usein. Vapaa-ajan asukkaat käyttävät venehuoltoa jonkin verran enemmän. Heistä 29 prosenttia sanoo käyttävänsä palveluita joskus tai usein.

Vapaa-ajan asukkaat käyttävät myös **rakennus- ja korjauspalveluita** jonkin verran enemmän kuin vakituiset asukkaat. Vakituisista asukkaista 35 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaista 46 prosenttia käyttää rakennus- ja korjauspalveluita usein tai joskus.

Vakituiset asukkaat käyttävät sen sijaan vapaa-ajan asukkaita useammin **sähköasennuspalveluita**. Vakituisista asukkaista 64 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaista 49 prosenttia käyttää palveluita usein tai joskus.

Vakituiset asukkaat käyttävät useammin myös **maansiirtopalveluita**. Heistä 44 prosenttia sanoo käyttävänsä palveluita usein tai joskus, vapaa-ajan asukkaista maansiirtopalveluita käyttää saman verran vain 24 prosenttia.

Myös **paikallisella sahalla ja sahan rakennustarvikemyynnillä** näyttää olevan kysyntää. Vakituisista asukkaista 75 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaista 45 prosenttia käyttää sahan palveluita usein tai joskus.

Paikallisen **taksipalvelun** käyttö on suosituempaa vakituisesti asuvien keskuudessa. Vakituisista asukkaista 40 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaista 18 prosenttia käyttää paikallista taksipalvelua joskus tai usein.

Paikallista mökkivartiointipalvelua ei pahemmin käytetä hyväksi. Vain 12 prosenttia vapaa-ajan asukkaista sanoo käyttävänsä mökkivartiointipalvelua usein tai joskus.

Vakituisista asukkaista 74 prosenttia käyttää **lumenaurauspalvelua** usein tai joskus. Vapaa-ajan asukkaista 43 prosenttia käyttää palvelua yhtä usein.

Emäsalossa on **matkailuyritys**, joka järjestää majoituksia. Emäsalon asukkaat käyttävät matkailuyrityksen palveluita hyvin vähän. Vakituisista asukkaista neljä prosenttia ja vapaa-ajan asukkaista vain yksi prosentti käyttää palveluita usein tai joskus.

Saarella on myös **kasvihuone**, josta voi ostaa kukkia. Noin puolet vakituisista asukkaista ostavat kukkansa kasvihuoneelta. Vapaa-ajan asukkaista 43 prosenttia käy kasvihuoneella usein tai joskus.

Puolet saaren vakituisista asukkaista ostaa **paikallisia elintarvikkeita**, kuten esim. kalaa, usein tai joskus. Vapaa-ajan asukkaista 43 prosenttia ostaa paikallisia elintarvikkeita viettäessä aikaa saarella.

Taulukko 10.1 Paikallisten palveluiden tai tuotteiden käyttö Emäsalossa

	Ei koskaan %	Harvoin %	Joskus %	Usein %
Lähikauppa				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	0	13,0	45,8	41,2
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	5	11,5	40,6	42,9
Asiamiespostipalvelu				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	4,1	13,9	47,5	34,4
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	36,2	36,2	21,4	6,2
Kauppa-auto				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	58,6	27,0	7,2	7,2
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	79,7	11,7	5,2	3,5
Kirjastoauto				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	60,7	23,2	6,3	9,8
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	83,8	10,9	4,4	0,9
Kesäkioski ja huoltoasema				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	16,0	34,5	35,3	14,3
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	17,3	32,1	37,9	12,8
Venehuolto				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	55,5	20,0	18,2	6,4
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	56,2	14,9	19,1	9,8
Rakennus- ja korjauspalvelu				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	41,4	23,4	27,0	8,1
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	34,6	19,6	33,8	12,1
Sähköasennuspalvelu				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	16,1	20,3	48,3	15,3
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	27,8	23,2	36,3	12,2
Maansiirtopalvelut				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	27,6	28,6	37,1	6,7
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	41,5	34,5	21,0	2,6
Paikallinen saha				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	8,6	16,4	54,3	20,7
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	21,7	33,2	39,9	5,1

	Ei koskaan %	Harvoin %	Joskus %	Usein %
Paikallinen taksipalvelu				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	16,5	43,8	29,8	9,9
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	48,6	33,3	16,5	1,6
Mökkivartiointi				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	91,6	4,7	1,9	1,9
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	83,2	4,7	4,7	7,3
Lumen auraus				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	19,2	6,4	19,2	55,2
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	47,8	9,6	19,6	23,0
Turistikeskuksen majoitus				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	89,1	7,3	2,7	0,9
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	91,2	7,0	0,4	0,4
Forsblomin kasvihuone				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	31,7	17,1	37,4	13,8
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	42,2	21,7	27,7	8,4
Paikallisia elintarvikkeita				
<i>Vakituiset asukkaat</i>	22,2	28,2	36,8	12,8
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	27,2	30,1	32,5	10,2

10.1 Palveluita koskevia toivomuksia

Vakituiset asukkaat

Vakituisista asukkaista 44 prosenttia vastasi kysymykseen, jossa kysyttiin mitä palveluita he kaipaavat Emäsaloon. Vastanneista talouksista kymmenen vastasi kaipaavansa **pankkipalveluita**, esim. **pankkiautomaattia**, **maksuautomaattia** ja **pankkiautoa**. Vastanneista talouksista neljä kaipasi parempia **postipalveluita** ja toivoi esim. että **posti kannettaisiin lähemmäksi asuintaloja**. Kuusi taloutta toivoi **tievalaistusta** Emäsalontien varrelle. Yksi kotitalous toivoi kevytliikenneväylää ja yksi **alhaisempia nopeusrajoituksia**. Seitsemän taloutta toivoi **baaria tai ravintolaa**. Kaksi taloutta toivoi **kunnallista urheilukentän hoitoa**. Kaksi kotitaloutta toivoi, että Emäsaloon vedettäisiin **kunnallinen vesijohto**. **Vanhusten huollon tärkeyttä** painotettiin kahdessa lomakkeessa. Lisäksi toivottiin mm. **kierrätyspistettä**, **autonkorjaamo**, **kesäkioskia**, **ensiapuasemaa**, **kunnollisia it-yhteyksiä**, **kesä- ja talviurheilutoimintaa**, **harrastuspiirejä**, **enemmän tansseja ja toimintaa Midgårdiin**, **koirankoulutustilaisuuksia**, **lämpö- ja saniteettipalveluita**, **kunnallista uimarantaa**, **talvikioskia**, **kotiseutumuseota**, **polttoainemyyntiä**, **siivouspalveluita**, **vuorokauden ympäri toimivaa taksipalvelua** ja **sisäurheilutilaa**. Viisi kotitaloutta sanoi olevansa tyytyväisiä nykyiseen palvelutarjontaan.

Vapaa-ajan asukkaat

Vapaa-ajan asukkaista 103 taloutta vastasi kohtaan, jossa kysyttiin mitä palveluita he kaipaisivat Emäsaloön. Vastanneista talouksista 14 koki **puhtaan juomaveden** ongelmaksi ja toivoi siksi **vesijohtoa** vapaa-ajan asunnolleen tai **mahdollisuutta hakea vettä yleisestä vesipostista**. Kolme taloutta mainitsi viemäri-ongelmat. Myös jätteet ovat ongelma monelle vapaa-ajan asukkaalle, koska harva on valmis ottamaan jätteensä mukanaan kaupunkiin. Kahdessa toista kotitaloudessa toivottiin **jätteenhuoltopalveluita** tai **jätelaatikoita**, joihin voisi jättää jätteensä maksua vastaan. Jopa 17 kysymykseen vastanneista kotitalouksista toivoi parempia mahdollisuuksia ostaa paikallisia elintarvikkeita, esim. **tuoretta kalaa, vihanneksia ja luomutuotteita**. Yhdeksän taloutta ehdotti **kesätorian**, mistä voisi ostaa paikallisia elintarvikkeita ja käsitöitä ja 12 toivoi **ravintolaa**, kolme **kahvilaa** ja kolme **kioskia**. Kaksi mainitsi kaipaavansa pankkiautomaattia Emäsaloön. Kahdessa lomakkeessa toivottiin siltaa Emäsalon ja Hakasalon välille.

10.2 Kulkuyhteydet

Saaren ja mantereen välinen silta helpottaa kulkemista. Suuri osa vakituksista asukkaista kulkee Emäsaloön ja takaisin henkilöautolla. Linja-auto kulkee **Emäsalosta Porvooseen** ja takaisin neljä kertaa päivässä. Vakituisten asukkaiden talouksista 46 prosenttia käyttää linja-autoa joskus ja 18 prosenttia talouksista säännöllisesti. Vapaa-ajan asukkaat käyttävät linja-autoa vähemmän. Heistä 62 prosenttia ei käytä linja-autoa, 35 prosenttia käyttää sitä joskus ja vain kolme prosenttia käyttää sitä säännöllisesti.

Taulukko 10.2 Emäsalo-Porvoo-Emäsalo linja-autovuorojen käyttö

Linja-auton käyttö	Vakituiset asukkaat	Vapaa-ajan asukkaat
Ei käytä	36,6	62,2
Käyttää joskus	45,8	34,7
Käyttää säännöllisesti	17,6	3,1
Yhteensä	100,0	100,0

Taulukko 10.3 Tarve useampiin linja-autovuoroihin Emäsalo-Porvoo-Emäsalo

Tarve useampiin vuoroihin	Vakituiset asukkaat	Vapaa-ajan asukkaat
Ei	59,2	82,9
Kyllä	40,8	17,1
Yhteensä	100,0	100,0

Vakituksista asukkaista 41 prosenttia sanoi kaipaavansa enemmän linja-autovuoroja, 59 prosentille riittää nykyiset vuorot. Vapaa-ajan asukkaista 17 prosenttia kaipaa lisää linja-autovuoroja, 83 prosenttia ei sen sijaan kaipaa niitä lisää. Linja-autovuorojen tarve on suurin viikonloppuisin. Vastanneista 23 taloutta toivoi lisää linja-autovuoroja lauantaisin ja viisi taloutta toivoi lisävuoroja viikonlopuiksi. Viisi vapaa-ajan

asukkaiden taloutta toivoi lisää vuoroja kesän ajaksi. Vakituisesti asuvien lomakkeen täyttäneistä kaksi toivoi parempia työmatkavuoroja. Kolmessa kotitaloudessa toivottiin, että aamuiset linja-autovuorot sovitettaisiin koululaisten aikataulujen mukaan niin, että he ehtisivät ajoissa ensimmäiselle tunnille.

10.3 Palveluja vakituksille asukkaille

Vanhustenhuolto

Noin 11 prosenttia vakituksista asukkaista on vanhustenhuollon tarpeessa. Kyselyyn vastanneista kymmenen henkilöä kertoi itse olevansa vanhustenhuollon tarpeessa ja neljä mainitsi jonkun muun samassa taloudessa elävän tarvitsevan vanhustenhuoltoa. Näistä talouksista seitsemässä käytetään kunnallista kotihoitopalvelua, yhdessä kunnallista vanhustenhuoltoa Porvoon vanhustenkodissa, yhdessä päiväsairanhoidtoa Porvoossa, yhdessä sekä kunnallista kotihoitopalvelua että yksityistä vanhustenhuoltoa Porvoossa ja kolme taloutta tukeutuu muuhun vanhustenhuoltoon.

Taulukko 10.4 Nykyinen vanhustenhuollontarve

Vanhustenhuollon tarve	Taloudet	Prosenttia
Ei ole tarvetta	112	88,9
Vastaaja itse tarpeessa	10	7,9
Taloudessa joku muu tarpeessa	4	3,2
Yhteensä	126	100,0

Taulukko 10.5 Vakituisten asukkaiden kiinnostus Pentinkylään mahdollisesti perustettavaa palvelukotia kohtaan seuraavien vuosien aikana

Kiinnostus palvelukotia kohtaan	Taloudet	Prosenttia
Ei ole kiinnostusta	92	73,6
Käyttäisi ruokapalveluita	14	11,2
Asuisi palvelukodissa	12	9,6
Muuta kiinnostus	7	5,6
Yhteensä	125	100,0

Kaksitoista taloutta oli kiinnostunut mahdollisuudesta asua palvelukodissa Per Spakisin säätiön tiloissa Pentinkylässä lähivuosien aikana ja 14 oli kiinnostunut mahdollisen palvelukeskuksen ruokapalveluiden käyttämisestä. Seitsemän kyselyyn vastanneista talouksista oli kiinnostunut palvelukeskuksesta esimerkiksi työpaikkana tai terveydenhoidollisista syistä.

Lasten päivähoito ja koululaisten iltapäivähoito

Yhdeksän vakituisesti saarella asuvista talouksista ilmoitti olevansa päivähoiton tarpeessa ensi syksystä lähtien. Päivähoitoa tarvitsevia lapsia on yhteensä kaksitoista. Kahdessa ruokakunnassa toivottiin iltapäivähoitoa, toimintaesimerkkeinä tulivat esille esim. erilaiset urheilumuodot, luontokerhot ja askartelu. Kiinnostus iltapäiväkerhoa kohtaan saattaa olla suurempi, koska moni koululainen on mielellään mukana iltapäiväkerhossa vaikei suoranaisesti olisikaan iltapäivähoidon tarpeessa.

11 Vapaa-ajantoimintoja ja tapahtumia

Allmogeföreningen kuuluu Emäsalon vanhimpiin järjestöihin. Vakituista asukkaista 40 prosenttia on ollut mukana Allmogeföreningenin toiminnassa. Vapaa-ajan asukkaista neljännes sanoi osallistuneensa järjestön toimintaan viime vuoden aikana.

Emäsalon kylätoimikunta perustettiin 1996 ajamaan Emäsalolaisten etuja kun Porvoon maakuntaa ja Porvoon kaupunkia suunniteltiin yhdistettäväksi. Vakituista asukkaista 32 prosenttia talouksista on osallistunut toimikunnan toimintaan. Vapaa-ajan asukkaiden kohdalla vastaava prosenttiluku on 19.

Neljännes vakituisesti asuvien talouksista on osallistunut **kappeliseur**an toimintaan. Vapaa-ajan asukkaista vain seitsemän prosenttia osallistui kappeliseuran toimintaan viime vuoden aikana.

Emäsalon Marttaseuraan on osallistunut 34 prosenttia saarella vakituisesti asuvien ja kaksi prosenttia vapaa-ajan asukkaiden talouksista. Vakituisten asukkaiden talouksista 19 prosenttia on osallistunut metsästysseuran toimintaan viime vuosien aikana.

Osallistuminen **vapaapalokunnan** toimintaan vastaa määrältään **metsästysseuran** toimintaan osallistumista. Vakituisten asukkaiden talouksista 19 prosenttia osallistuu VPK:n toimintaan kun taas vapaa-ajan asukkaiden talouksista osallistujia on ollut kaksi prosenttia.

Taulukko 11.1 Osallistuminen vapaa-ajan harrastuksiin ja tapahtumiin viime vuosien aikana

	Vakituiset asukkaat osallistuminen %	Vapaa-ajan asukkaat osallistuminen %
Allmogeföreningen	39,6	23,9
Emäsalon kylätoimikunta	32,3	18,7
Kappeliseura	24,5	7,0
Marttaseura	34,4	2,4
Metsästysseura	19,4	2,9
Emäsalon VPK	19,1	2,4

	Vakituiset asukkaat osallistuminen %	Vapaa-ajan asukkaat osallistuminen %
Juhannussalon pystytys	64,6	58,0
Emäsalopäivä	73,7	61,2
Juhlat Midgårdissa	66,7	46,2

Emäsalopäivä on yhteisistä tapahtumista suosituin sekä vakituisten- että vapaa-ajan asukkaiden keskuudessa. Emäsalopäivää vietetään yleensä elokuussa ja siihen on viimeisten vuosien aikana osallistunut 74 prosenttia vakituisten asukkaiden talouksista ja 61 prosenttia vapaa-ajan asukkaiden talouksista.

Myös **juhannussalon pystyttäminen** on pidetty tapahtuma, missä vapaa-ajan asukkaat ja vakituiset asukkaat voivat tutustua toisiinsa. Vakituisten asukkaiden talouksista 65 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaiden talouksista 58 prosenttia on osallistunut juhannussalon pystyttämiseen viime vuosien aikana.

Midgårdissa pidettävät paikalliset juhlat ovat sen sijaan suosituimpia vakituisten asukkaiden kuin vapaa-ajan asukkaiden parissa. Vakituisten asukkaiden talouksista 67 prosenttia ja vapaa-ajan asukkaiden talouksista 46 prosenttia sanoo osallistuneensa Midgårdissa pidettäviin juhliin viime vuosin aikana.

11.1 Toivomuksia koskien vapaa-ajantoimintaa ja tapahtumia

Yhteensä 74 taloutta vastasi kysymykseen mitä vapaa-ajantoimintoja ja tapahtumia he kaipaivat saarelle. Vakituisten asukkaiden talouksista kysymykseen vastasi 24 ja vapaa-ajan asukkaiden talouksista 50. Suurin osa ehdotuksista koski urheilutoimintaa, erilaisia tapahtumia sekä lasten- ja nuorten toimintaa. Merkittävä osa vastaajista oli tyytyväinen nykyiseen toimintatarjontaan.

Vakituiset asukkaat

Vakituisten asukkaiden talouksista kymmenen prosenttia toivoi jotain **urheilutoimintaa**. Kolmessa vastauksessa mainittiin voimistelu ja kuntopiirit, kahdessa toivottiin valaistua pururataa ja kahdessa taloudessa mahdollisuutta avantouintiin. Myös kuntokävely, sähly, tennis, lentopallo ja ratsastus mainittiin. Kuusi taloutta toivoi enemmän toimintaa lapsille ja nuorille, esim. **musiikkikerhoa**, **uimakoulua** ja alle 18-vuotiaille tarkoitettua diskoo. Kaksi taloutta toivoi **kesätoria**, kaksi **tanssia** ja kaksi enemmän **erilaisia kurseja**. Lisäksi kaksi taloutta toivoi kevyen liikenteen väylää Emäsalontien varteen. Muissa vastauksissa puhuttiin venekerhosta, puu- ja käsityötiloista sekä **suomenkielisen seuran** perustamisesta. Kolme vastanneista oli tyytyväisiä nykyiseen toimintatarjontaan.

Vapaa-ajan asukkaat

Vastanneiden vapaa-ajan asukkaiden talouksista 14 toivoi lisää **kesätapahtumia**. Kuusi vastanneista mainitsi kesätorin, kaksi huutokaupan ja kolme kesäteatterin. **Midgårdiin** toivottiin lisää **juhlia** ja **tansseja**. Lisäksi ehdotettiin **meri- ja kalastuspäivää**, **kappelimusiikki** ja **muuta tapahtumia**, joissa voisi tutustua muihin lomalaisiin ja paikallisiin. **Urheilutoimintaa** koskevia ehdotuksia tuli kaksitoista.

Kolme vastaajista mainitsi golfradan ja kaksi hiihtoradan sekä hiihtomökin. Tämän lisäksi vastauksissa toivottiin tenniskenttää, ruohoista jalkapallokenttää, virallista ampumarataa, venekilpailuita, pallopelejä, ratsastusta sekä erityyppisiä kilpailuja, esimerkiksi muita saaria tai paikkakuntia vastaan. Kahdeksan kotitaloutta toivoi lasten- ja nuortentoimintaa kesän ajaksi, mm. uimakoulu, urheilutoimintaa, lasten- ja nuorten leirejä, pelejä, leikkejä, teatteria, musiikkia sekä nuorisokahvilaa. Myös eläkeläiskerhoa ja purjehduskerhoa toivottiin. Yhdessä vastauksessa painotettiin ruotsinkielisten tapahtumien tärkeyttä myös tulevaisuudessa. Vapaa-ajan asukkaiden kotitalouksista 13 oli tyytyväisiä nykyisiin toimintamahdollisuuksiin.

Kyläkeskus

Per Spakisin säätiö suunnittelee yhteistyössä Emäsalon kylätoimikunnan kanssa remontoivansa Spakisin navetan Pentinkylässä kyläkeskukseksi. Kyläkeskuksen käyttötarkoitusta ei ole vielä lyöty lukkoon. Kyselylomakkeessa annettiin valmiita vastausvaihtoehtoja koskien kyläkeskuksen käyttöä. Vastausten mukaan vakituiset asukkaat näkisivät kyläkeskusta mieluiten käytettävän kurssi- ja kerhotilana, kokous- ja arkistotilana sekä muuhun vapaa-ajanharrastuskäyttöön. Vapaa-ajan asukkaiden toiveet ovat suunnilleen samat sen lisäksi, että he näkisivät kyläkeskuksen mielellään myös näyttelytilana.

Taulukko 11.2 Vakituisten asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden mielipiteitä Spakisin navetan käyttötarkoituksesta

	Kyllä %	Ei %	En tiedä %
Kurssitilana (esim. Porvoon työväenopiston kursseille)			
<i>Vakituiset asukkaat</i>	75,0	11,0	14,0
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	53,7	6,9	39,4
Paikallisten yhdistysten ja kerhojen kokous- ja arkistotilana			
<i>Paikalliset asukkaat</i>	68,1	12,8	19,1
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	65,0	3,5	31,4
Kerho- ja muuhun vapaa-ajan toimintaan			
<i>Paikalliset asukkaat</i>	74,7	12,1	13,1
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	67,1	3,6	29,3
Yrittäjien luento- ja kokoustilana			
<i>Paikalliset asukkaat</i>	40,7	23,8	35,7
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	36,7	15,8	47,4

	Kyllä %	Ei %	En tiedä %
Atk- tilana (esim. etätyötä varten)			
<i>Paikalliset asukkaat</i>	34,1	28,0	37,8
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	30,2	19,3	50,5
Internet kahvilana			
<i>Paikalliset asukkaat</i>	46,5	26,7	26,7
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	37,8	18,4	43,8
Näyttelytilana			
<i>Paikalliset asukkaat</i>	61,0	16,0	23,0
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	66,5	5,3	28,2

Yhteensä 56 taloutta antoi ehdotuksia siitä mihin muuhun kyläkeskusta voitaisiin käyttää tai kommentoi hanketta yleisesti. Vakituksilta asukkailta ja vapaa-ajan asukkailta kommentteja saatiin kummastakin ryhmästä 28 taloudelta. Vakituksiset asukkaat kommentoivat siis kysymystä prosentuaalisesti katsottuna ahkerammin.

Vakituiset asukkaat

Vakituksista asukkaista neljä ehdotti tilaa käytettävän **näyttelytilana**, esimerkiksi kotiseutumuseona, Emäsalon historiasta kertovana keskuksena tai taidenäyttelytilana. Kolmessa vastauksessa **kyläkeskusta** ehdotettiin käytettävän harrastustoimintaan. Toivomuksina oli muun muassa mahdollisuus matonkuutomiseen sekä puu- ja metallitöihin. Kaksi taloutta ehdotti tilaa kahvilaksi tai olutbaariksi, jossa voisi tavata toisiaan. Kahdessa vastauksessa toivottiin **Spakisin tilan ja navetan säilyttämistä ennallaan**. Muita ehdotuksia tilojen käytölle oli **juhlien järjestäminen 18-30-vuotiaille, luonto- ja ekologiakurssien pitäminen sekä paikallisten tuotteiden myyminen kesäisin**.

Vapaa-ajan asukkaat

Vapaa-ajan asukkaiden talouksista neljä taloutta ehdotti kyläkeskukseen **torimyyntiä**. Kolme taloutta ehdotti tiloja käytettävän **näyttelyihin**, esimerkiksi museona. Kaksi taloutta ehdotti **kurssitoimintaa** ja kaksi **palvelukotia**. Muita esille tulleita ehdotuksia olivat esimerkiksi **internetkahvila, lastennurkkaus**, johon voisi jättää lapsensa lähtiessään ostoksille, **lasten- ja nuorten toimintaa, atk-laitteisto** ja mahdollisuudet **sähköpostin ja internetin käyttöön**. Yksi vastaajista ehdotti, että internetyhteydet voisi asentaa kyläkaupan yhteyteen. Yksi talous ehdotti kyläkeskuksen rakennettavan lähelle rantaa, jotta myös vapaa-ajan asukkaat käyttäisivät sitä. Myös avoimien ovien päivää ehdotettiin, jotta ihmiset oppisivat tuntemaan toisensa.

12 Tulevaisuudensuunnitelmia

Vapaa-ajan asukkaista 36 prosenttia ilmoitti asuntonsa olevan jo ympärivuotiseen käyttöön sopiva kun taas 18 prosenttia toivoi voivansa korjata kesä-asuntonsa vuoden ympäri asuttavaksi. Vuoden ympäri asuttavasta asunnosta haaveilevista enemmistö on 45-65-vuotiaita. Vapaa-ajan asukkaista 46 prosenttia on tyytyväisiä vain kesällä asuttavaan asuntoonsa.

Taulukko 12.1 Vapaa-ajan asukkaiden toiveet rakentaa kesäasunto vuoden ympäri asuttavaksi

<i>Talviasuttavaa asuntoa toivovat</i>	<i>Taloudet</i>	<i>Prosenttia</i>
Kyllä	46	17,6
Ei, soveltuu jo talviasumiseen	94	36,0
Ei	121	46,4
Yhteensä	261	100,0

Vapaa-ajan asukkaista 44 taloudella oli aikeita muuttaa asumaan vakituisesti Emäsaloön. Noin puolet heistä pystyi sanomaan tarkemman ajankohdan mahdolliselle muutolle Emäsaloön. Näistä talouksista seitsemällä on tarkoitus muuttaa vakituisesti asumaan Emäsaloön vuosien 2001 ja 2004 välisenä aikana. Neljällä on aikeita muuttaa vuosien 2005 ja 2009 välisenä aikana ja kaksitoista perhettä on suunnitellut muuttavansa Emäsaloön vuonna 2001 tai myöhemmin.

Taulukko 12.2 Vapaa-ajan asukkaiden aikeet muuttaa vakituisesti asumaan Emäsaloön

<i>Muuttaa Emäsaloön</i>	<i>Taloudet</i>	<i>Prosentti</i>
Kyllä	44	16,8
Ei	218	83,2
Yhteensä	262	100,0

Taulukko 12.3 Suunniteltu ajankohta Emäsaloön muuttamiselle

<i>Vuosi</i>	<i>Taloudet</i>	<i>Prosentti</i>
2001-2004	7	30,4
2005-2009	4	17,4
2010-	12	52,2
Yhteensä	23	100,0

12.1 Etätyö

Etätyö on Emäsalossa jonkin verran yleisempää vapaa-ajan asukkaiden kuin vakituisten asukkaiden keskuudessa. Tämä johtuu todennäköisesti siitä, että vakituiset asukkaat eivät koe ongelmaksi käydä töissä Emäsalon ulkopuolella. Vapaa-ajan

asukkaat tekevät sen sijaan mielellään etätöitä pidentääkseen Emäsalossa viettämänsä ajan vapaa-ajan asunnollaan. Vapaa-ajan asukkaista 14 prosenttia tekee etätöitä vapaa-ajan asunnossaan. Vakituista asukkaista 10 prosenttia tekee etätöitä kotona. Vapaa-ajan asukkaiden talouksista kuusi ilmoitti tekevänsä etätöitä **tietotekniikan alalla, viisi konsultointitöitä, neljä tutkimusta, kolme kaupankäyntiä** ja kaksi etätyöntekijöistä on **yrittäjiä**. Lisäksi etätöitä tehdään **graafisen suunnittelun, taiteen, kirjallisuuden, tekstinkäsittelyn, kääntämisen, median, elokuvatuotannon, sähköasennuksen- ja suunnittelun ja hallinnon aloilla** sekä **kirjanpitoa, ekologista neuvontaa, asunnon välittämistä ja puhelinpäivystystä**. Vakittuiset asukkaat tekevät etätyötä muun muassa **kiinteistö-, rakennus- ja mainonnanalalla** sekä **kirjanpidon, lääkäri-neuvonnan, myynnin, kotihoidon, opiskelun, musiikin ja taiteen parissa**.

Taulukko 12.4 Etätyötä tekevien talouksien määrä

	Taloudet	Prosenttia
<i>Vakituiset asukkaat</i>	12	10,1
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	37	14

Taulukko 12.5 Etätyöntekoon lähivuosina aikovat

	Taloudet	Prosenttia
<i>Vakituiset asukkaat</i>	2	1,8
<i>Vapaa-ajan asukkaat</i>	34	13,3

Ainoastaan kaksi Emäsalossa vakituisesti asuvien talouksista ilmoitti suunnittelevansa etätyöntekoon ryhtymistä lähivuosina. Vapaa-ajan asukkaiden joukossa etätyötä suunnittelevia on 34.

13 Toiveita koskien Emäsalon tulevaa kehitystä

Noin puolet vakituista ja 41 prosenttia vapaa-ajan asukkaista vastasi kysymykseen, jossa pyydettiin kommentteja ja toiveita koskien Emäsalon tulevaa kehitystä.

Sekä vakittuiset että vapaa-ajan asukkaat kritisoivat äskettäin valmistunutta yleiskaavaa. Vakituista asukkaista kahdeksan ja vapaa-ajan asukkaista 23 pitävät yleiskaavaa epäoikeudenmukaisena ja myönteistä kehitystä estävänä. Kritiikkiä saavat eniten osakseen rakennusluparajoitukset sekä vaikeutuneet mahdollisuudet rakentaa kesä-asunto vuoden ympäri asuttavaksi. Moni perhe, jolla on juuret Emäsalossa, on törmännyt vaikeuksiin rakennuslupien saannissa halutessaan muuttaa Emäsaloon. Vapaa-ajan asukkaista moni toivoo voivansa rakentaa vapaa-ajan asuntonsa vuoden ympäri asuttavaksi voidakseen muuttaa Emäsaloon tulevaisuudessa.

Vakituisista asukkaista 11 ja vapaa-ajan asukkaista 13 pitää hyvän juoma- ja talousveden saantia ongelmallisena. Kaivovesi on hyvin rauta- ja humuspitoista ja kuivina kesinä kaivot saattavat kuivua. Muutama perhe piti viemärijärjestelmää ongelmallisena.

Tieverkostosta ja liikenneyhteyksistä annettiin myös paljon palautetta. Emäsalon tietä pidetään vaarallisena sekä jalankulkijoille että pyöräilijöille, koska tie on kapea ja ajoneuvojen ajonopeudet korkeat. Kuusi vakituista asukasta ja kuusi vapaa-ajan asukasta ehdottaa kyselylomakkeessa kevyenliikenteen väylää Emäsalontien yhteyteen. Kymmenen vakituisesti saarella asuvaa perhettä ja neljä vapaa-aikaansa saarella viettävää toivoi parempaa tievalaistusta parantaakseen saaren viihtyvyyttä ja liikenneturvaa. Kahdeksan vakituisesti asuvaa ja neljä vapaa-ajalla asuvaa taloutta toivoi parempaa teiden ylläpitoa. Vastauksissa tuotiin esille myös kysymys Hakasaloon ja Emäsalon välille mahdollisesti rakennettavasta sillasta. Viisi vapaa-ajan asukasta pitää siltaa tarpeellisena kun taas neljä vastustaa sillan rakentamista.

Emäsalon ja mantereen välinen silta on helpottanut liikenneyhteyksiä Emäsaloon. Muutamassa vastauksessa pelättiin varkaiden murtautuvan vapaa-ajan asuntoihin. Kaksi vakituisesti saarella asuvaa ja neljä vapaa-ajalla aikaansa saarella viettävää taloutta toivoi Emäsalon turvallisuutta parannettavan.

Vakituisista asukkaista viisi taloutta toivoi parempia joukkoliikenneyhteyksiä. Kolme perhettä toivoi, että muutama ranta varattaisiin yleiseen käyttöön.

Vapaa-ajan asukkaista kuusi kotitaloutta toivoo parempaa tietoa Emäsalon palveluista. Kuusi taloutta pitää jätteiden käsittelyä ongelmallisena. Kaksi taloutta toivoo vene- ja parkkipaikkoja Emäsaloon myös niille vapaa-ajan asukkaille, joiden asunto sijaitsee Hakasalossa. Kahdessa vastauksessa toivotaan, että suomenkieliset otettaisiin paremmin huomioon esimerkiksi yhteisiä tapahtumia järjestettäessä.

14 Vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien jäsentely

Itä-Uudenmaan kyläverkoston ja Emäsalon kyläyhdistyksen järjestämässä saaristokokouksessa talvella 2001 käsiteltiin Emäsalon vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia. Esille nostettiin mm. seuraavat asiat:

Vahvuudet

- Sijaitsee lähellä pääkaupunkiseutua
- Paljon vapaa-ajan asukkaita, jotka ovat valmiita tukemaan paikallista palvelutarjontaa.
- Kauppa, posti, baari
- Aktiivista järjestötoimintaa
- Kaksikielisyys

Heikkoudet

- Pulaa työpaikoista
- Vapaa-ajan asuntoja ei saa käyttää vuoden ympäri asumiseen
- Liian vähän rakennuslupia
- Ikärakenne (43% yli 50-vuotiaita)
- Huonot liikenneyhteydet

Mahdollisuudet

- Palvelukeskus vanhuksille
- Etätyömahdollisuus, etätyökeskus
- Mahdollisuudet matkustaa työpaikalle
- Matkailun kehittäminen: saaristo-, veneily-, maantie-, kalastus- ja luontomatkailu
- Kurssikeskus

Uhkat

- Vaikeudet saada rakennuslupia
- Yleiskaava
- Viemäriputki Svartbäcksfjärdeniin ja Sköldvikistä tulevat saasteet
- Maa-alueiden pakkolunastukset virkistysalueiksi
- Ikärakenne

15 Yhteenveto

Kyselytutkimukseen ”Asua ja viihtyä Emäsalossa 2001” osallistuttiin aktiivisesti. Sekä vakituiset että vapaa-ajan asukkaat olivat kiinnostuneita selvityksestä. Korkean vastausprosentin ansiosta emäsälolaisten ja hakasalolaisten näkemyksistä koskien palveluita, toimintoja ja tulevaa kehitystä saa melko hyvän kuvan.

Vapaa-ajan asukkaat ovat pääasiassa kotoisin melko rajatulta alueelta pääkaupunkiseudulta ja Porvoosta. Vapaa-ajan asuntoja käytetään paljon. Suuri osa vapaa-ajan asukkaista tulee Emäsaloon pitkiksi ajoiksi ja monet jopa viikoittain. Monille vapaa-ajan asunto on niin kutsuttu toinen asunto, missä vietetään aikaa vuodet ympäri. Vain 15 prosenttia viettää aikaansa vapaa-ajan asunnossaan alle kuukauden vuodessa. Suuri osa vapaa-ajan asunnoista soveltuu jo nyt ympärivuotiseen asumiseen ja moni haluaisi korjata kesä-asuntonsa niin, että se soveltuisi ympärivuotiseen asumiseen. Noin 17 prosenttia vapaa-ajan asukkaista toivoo voivansa muuttaa Emäsaloon vakituisesti lähitulevaisuudessa.

Sekä vakituiset että kesäasukkaat käyttävät paikallisia palveluita ja kummallakin ryhmällä oli toivomuslista paremmista palveluista. Osa on kuitenkin tyytyväinen nykyiseenkin palvelutarjontaan. Vapaa-ajan asukkaat käyttävät eniten palveluita liittyen vapaa-ajan asuntojen korjaamiseen, veneilyyn ja lumenauraukseen. Myös kyläkauppa, huoltoasema, kesäkioski ja mahdollisuudet ostaa paikallisia elintarvikkeita ja kukkasia ovat vapaa-ajan asukkaiden suosiossa. Vakituiset asukkaat

toivovat parempia posti- ja pankkipalveluita, parempaa vesi- ja viemärijärjestelmää, parempaa tievalaistusta sekä kevyen liikenteen väylää Emäsalontien varrelle. Moni vakituisesti asuva arvostaisi myös ravintolaa tai kapakkaa. Myös vapaa-ajan asukkaat toivovat parempaa vesi- ja viemärijärjestelmää sekä jätteidenkäsittelymahdollisuuksia. Vapaa-ajan asukkaat pitäisivät sanomansa mukaan myös ravintolasta ja kahvilasta. Sen lisäksi moni toivoi parempia mahdollisuuksia ostaa paikallisia elintarvikkeita ja käsitöitä.

Linja-auto yhteydet Emäsalon ja Porvoon välillä ovat vakituisesti asuville tärkeämpiä kuin vapaa-ajan asukkaille. Vapaa-ajan asukkaat kulkevat ensisijaisesti omalla autolla.

Yhteensä 26 taloutta oli kiinnostunut Emäsaloon mahdollisesti rakennettavasta palvelukodista, joko asumis- tai ruokapalvelujen muodossa. Tämän tyyppisestä kyselystä on kuitenkin vaikeaa vetää mitään lopullisia johtopäätöksiä vanhustenhoitopalvelujen todellisesta tarpeesta.

Emäsalon ruotsinkieliset taloudet ovat Emäsalon järjestöelämän ylläpitäjiä. Vapaa-ajan asukkaat osallistuu lähinnä Allmogeföreningenin ja Emäsalon kylätoimikunnan toimintaan. Yhteiset tapahtumat, kuten juhannussalon pystytys ja Emäsalopäivä, ovat suosittuja sekä vakituisten- että vapaa-ajan asukkaiden keskuudessa. Järjestöelämä ja vapaa-ajan toiminnot ovat Emäsalossa vahvasti painottuneet ruotsinkielisiksi ja toiveita suomenkielisten paremmasta huomioonottamisesta esitettiin kyselytutkimuksessa. Moni piti ehdotusta kyläkeskuksesta hyvänä. Osa talouksista pelkäsi kuitenkin kilpailua kyläkeskuksen ja Allmogeföreningenin toimintojen ja tilojen välillä ja ehdotti siksi, että kyläkeskuksessa olisi vain toimintaa, joka ei ole mahdollista Allmogeföreningenin tiloissa. Vapaa-ajan asukkaat olivat kyläkeskuksesta vakituisesti asuvia vähemmän kiinnostuneita. Osa talouksista toivoikin, että kyläkeskus suunniteltaisiin vakituisesti asuvien tarpeista lähtien.

